

Журавська З.В., кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права і процесу Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки Колб І.О., кандидат юридичних наук, прокурор відділу нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних провадженнях, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої

Про зміст спеціально-кримінологічного запобігання злочинам

У контексті реалізації змісту спеціально-кримінологічного запобігання злочинності важливу роль відіграє такий його напрям, як відвернення злочинів, що складається із сукупності заходів спрямованих на окремі групи та конкретних осіб, які виконують злочинні наміри, замислюють вчинення злочинів і позитивно сприймають злочинний спосіб життя, з метою дискредитування злочинної поведінки, добровільної відмови від злочинної мотивації та наміру або продовження злочинної діяльності (ст. 17 КК України) [1, с. 144]. При цьому заходи злочинної мотивації в кримінології розділені на дві групи:

1. Заходи переорієнтації анти суспільної настанови, що, у свою чергу, включають: а) спеціальні економічні та соціально-психологічні програми, які розраховані на те, щоб людина у суспільстві отримувала більш - менш повне заволодіння своїх потреб і відмовлялась від злочинних намірів; б) заходи, спрямовані на формування у громадян анти кримінальної культури; в) кримінологічна поінформованість населення для його більш тісного співробітництва з правоохоронними органами; г) організаційно-правові заходи, які підвищують у людей почуття відповідальності та виробляють у них уявлення про допустимі засоби досягнення своїх потреб.

2. Активні контрзаходи, що складаються із заходів переконання, різних форм примусу, застереження і допомоги особам, звільненим з місць позбавлення волі [1, с. 145].

Третій напрям спеціально-кримінологічного запобігання злочинності - припинення злочинних проявів - визначається науковцями як сукупність видів діяльності, спрямованих на недопущення завершення розпочатого злочину шляхом розроблення і здійснення спеціальних заходів [1, с. 145]. При цьому, враховуючи особливість запобіжної діяльності на стадіях готування (ст. 14 КК України) і замаху на злочин (ст. 15 КК), що залежить від обсягу виконаної злочинної діяльності, особи винного, характеру тощо, в кримінології розрізняють такі заходи припинення злочинних проявів: а) заходи опанування; б) заходи обережності; в) заходи активного втручання [1, с. 145].

Заходи опанування здійснюються з метою досягнення добровільної відмови особи від продовження злочинної діяльності.

Заходи обережності застосовуються для того, щоб створити умови, які виключають можливість чи перешкоджають продовженню розпочатої злочинної діяльності (посилення патрулювання певними органами, біля правоохоронних стоянок транспортних засобів, зміна режиму роботи охороняємих стоянок, розроблення системи термінового зв'язку населення з поліцією в містах і селищах міського типу, на автомагістралях, створення спецпідрозділу з боротьби з викраденням транспортних засобів тощо).

Заходи активного втручання передбачають негайну редакцію правоохоронних органів у випадках, коли прогання потягне за собою безпосереднє посягання (наприклад, затримання злочинця під час готування до незаконного заволодіння транспортними засобами або замах на цей злочин; створення умов для перетворення розпочатої злочинної діяльності на невдале готування або замах тощо) [1, с. 145].

Враховуючи зазначене та виходячи з результатів спеціальних наукових досліджень, В.В. Голіна з приводу змісту спеціально-кримінологічного запобігання злочинності зробив наступні висновки: а) виявлення і припинення більшості злочинів цілком можливе на ранньому етапі [2]; б) ефективність діяльності по припиненню злочинів багато в чому залежить від професіоналізму діяльності спеціальних органів та їх співробітників [3, с. 15]; в) проблема припинення злочинів потребує подальшої теоретичної розробки та вдосконалення практичного їх впровадження [4]; г) кримінологічний аспект припинення злочинів значно ширший, ніж кримінально-правовий і оперативні аспекти [5, с. 37].

Список використаних джерел

1. Кримінологія : підручник / В. В. Голіна, Б. М. Головкін, М. Ю. Валуська та ін. ; за ред. В. В. Голіни, Б. М. Головкіна. - Харків : Право, 2014. - 440 с.
2. Блувштейн Ю.Д., Зарин М.И., Романов В.В. Профилактика преступлений: Учебное пособие. - Минск: РИО Минск ВШ МВД СССР, 1986. - 230 с.
3. Корнієнко М.В. Управління силами і засобами органів внутрішніх справ при ускладненні оперативної обстановки у сфері охорони громадського порядку: Автореф... дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. - Х.: Харк. ун-т внутр. справ, 2000. - 20 с.
4. Джужа О.М., Василевич В.В., Кирилюк А.В. Теоретичні проблеми сучасного погляду на розвиток кримінології // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика) [Електронний ресурс]. - 2002. - № 6. - Режим доступу до журн.: Шр://тдбс.паіаі.кіеу.іа./Оита1/біехі/6_17.Бі:т/
5. Запобігання злочинності (теорія і практика): навч. посіб. / Голіна В.В. - Х.: Нац. юрид. акад. України, 2011. - 120 с.

Топчій В.В., доктор юридичних наук, доцент, заслужений юрист України, завідувач кафедри кримінального права та кримінології Національного університету ДПС України

Актуальні питання щодо заходів протидії проявам тероризму в Україні

На сучасному етапі розвитку українського суспільства відбуваються кардинальні трансформації. Сьогодні у світі є чітке усвідомлення, що однією з головних загроз його спокою і безпеки є тероризм. І це цілком слушно,